

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XVIII: 2020

Grudziądz, dnia 10.11.2020 r.

Nr 58 (672)

1216. spotkanie

Marek Szajerka [red.]

Żołnierze związani z Grudziądzem, odznaczeni za wojnę polsko – bolszewicką 1918-1921

wg rozkazu Dowódcy Okręgu Korpusu Nr VIII z 26.07.1929 roku

W Internecie jest dostępny rozkaz dowódcy Okręgu Korpusu Nr VIII generała brygady Stefana Pasławskiego¹ z 1929 r. Okręg VIII obejmował województwo pomorskie.

Z okazji 100. Rocznicy bitwy warszawskiej warto utrwalić nazwiska ówczesnych bohaterów, związanych Grudziądzem, w świetle stanu z 1929 roku.

Medal za wojnę 1918-1921 otrzymali b. uczestnicy wojny, mieszkający w Grudziądzu:

1. sierż. rez. Adamis Feliks
2. ułan rez. Balicki Stanisław
3. chor. p. r. Bałachowski Władysław
4. kan. rez. Bandrowski Bronisław
5. kan. rez. Bandrowski Maksymiljan
6. szer. rez. Bartkowski Bolesław
7. szer. rez. Bender Franciszek
8. ppor. rez. Bereszko Zygmunt
9. szer. rez. Białowicz Alfons
10. ppor. rez. Biernakiewicz Kazimierz

¹ Za: http://zbrojownia.cbw.wp.mil.pl:8080/Content/4435/04082_INW_443_1929_NR_27.pdf
Rozkaz Nr 27, z dnia 26 lipca 1929 r. Na podanej stronie znajduje się skan oryginału wydruku rozkazu.

11. kapr. rez. Bonczorek Bronisław
12. szer. rez. Bonisławski Bolesław
13. ppor. rez. Brzeziński Franciszek
14. sierż. rez. Brzeźniak Bolesław
15. szer. rez. Chabowski Władysław
16. wachm. rez. Chmara Wiktor
17. szer. rez. Chojnowski Jan
18. szer. rez. Czapski Waclaw
19. szer. rez. Czarnecki Jan
20. kpt. rez. Czyż Jakób
21. szer. rez. Dankowski Alojzy
22. ppor. rez. Dębicki Euzebjusz
23. ppor. rez. Dobrowolski Anatol
24. szer. rez. Dreszler Bernard
25. kapr. rez. Dyllig Jerzy
26. kapr. rez. Dziamski Józef
27. ppor. rez. Golnik Waclaw
28. por. rez. Gollnik Kazimierz
29. szer. rez. Gołębiowski Jan
30. bomb. rez. Gołębiowski Stanisław
31. szer. rez. Gomola Waclaw
32. szer. rez. Gorzewski Bronisław
33. st. szer. rez. Gorecki Edmund
34. plut. rez. Goryński Dyonizy
35. szer. rez. Grabowski Teodor
36. wachm. żand. rez. Grabowski Edm.
37. pplk. w st. sp. Grabowski Eugeniusz Anastazy²
38. st. szer. rez. Grabowicz Bolesław
39. szer. rez. Gregorkiewicz Roman
40. szer. rez. Grodziński Wincenty
41. szer. rez. Gruzlewski Józef
42. sierż. p. r. Grelewicz Andrzej
43. szer. rez. Grzembski Aleksander
44. podchor. rez. Grzybowski Jerzy C. W. Kaw. Grudziądz
45. por. rez. Gunia Józef
46. plut. p. r. Haase Stanisław
47. szer. rez. Helak Jan
48. podchor. rez. Jachna Józef C. W. Kaw. Grudziądz
49. kapr. rez. Jagodziński Wincenty
50. szer. rez. Jankowski Henryk
51. kapr. rez. Jasiński Konstanty

² Oficer kawalerii, ur. W 1876 r., był oficere3m armii rosyjskiej. wg biogramów opublikowanych w Internecie mieszkał w 1928 r. w Bydgoszczy, służył w 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich. Zmarł w 1952 r. w Wałbrzychu.

52. ulan rez. Jaskulski Antoni
53. sierż. p. r. Jaszewski Bolesław
54. st. szer. rez. Jędrzejewski Wincenty
55. chor. rez. Kaczmarek Roman
56. kapr. rez. Kaczmarek Michał 8 dyon samochodowy³
57. szer. rez. Kalk Konrad
58. szer. rez. Kamiński Józef
59. kapr. rez. Kamiński Andrzej
60. szer. rez. Keller Jan
61. szer. rez. Kęsik Józef
62. szer. rez. Kirsztan Antoni
63. szer. rez. Kleinowski Józef
64. szer. rez. Kłosiński Ignacy
65. st. szer. rez. Kłosowski Franciszek
66. szer. rez. Kmieczak Stanisław
67. szer. rez. Kminikowski Leon
68. ogn. Rez. Knopczyk Stanisław
69. kapr. rez. Kołodziejczyk Piotr
70. bomb. rez. Konys Michał
71. por. rez. Kotkowski Stefan
72. ppor. rez. Koza Leopold
73. szer. rez. Krasowski Antoni
74. sierż. tyt. Krajczyński Bolesław 8 dyon samochodowy
75. szer. rez. Krakowski Antoni
76. szer. rez. Kuberski Maksymilian
77. szer. rez. Kuczora Kazimierz
78. szer. p. r. Kurpiel Józef
79. por. rez. Lachotta Michał
80. szer. rez. Lamparski Józef
81. bomb. rez. Lewandowski Józef
82. szer. rez. Lewandowski Józef
83. szer. rez. Loryński Leon
84. szer. rez. Łojkowski Bernard
85. st. wachm. rez. Łużyński Antoni
86. szer. rez. Maćkowski Alfons
87. szer. rez. Maciejewski Józef
88. plut. rez. Majewski Feliks
89. szer. p. r. Malak Józef
90. szer. rez. Małkowski Bronisław
91. wachm. rez. Mania Jan

³ W 1920 r. jednostka stacjonowała w Grudziądzu. Od 1921 r. w Bydgoszczy. W czasie wojny polsko-bolszewickiej VIII Dyon walczył pod Ostrołęką. Informacja z Internetu: https://pl.wikipedia.org/wiki/8_Dywizjon_Samochodowy Z tego względu ująłem żołnierzy z 8 dyonu na liście grudziądzkiej. Formalnie powinna być Bydgoszcz.

92. ppor. rez. Markindorf Witold
93. sierż. rez. Mietza Jan
94. szer. rez. Mierzyński Władysław
95. st. szer. rez. Milek Alojzy
96. kan. rez. Modrzewski Jan
97. plut. rez. Müller Zygmunt
98. st. szer. rez. Nadworny Franciszek
99. szer. rez. Nadworny Alfons
100. szer. rez. Niedzielski Józef
101. st. szer. rez. Nichniewicz Józef
102. kpt. rez. Oktawiec Marjan
103. szer. rez. Olszewski Franciszek
104. kapr. rez. Olszewski Józef
105. ułan rez. Orlewicz Kazimierz
106. kapr. rez. Paczkowski Aleksander
107. st. szer. p. r. Pałasz Józef Antoni
108. st. ułan Patkowski Rudolf
109. szer. rez. Pawłowski Bolesław
110. st. szer. rez. Pawski Andrzej
111. szer. rez. Pączek Franciszek
112. szer. rez. Petrykowski Bernard
113. podch. Piotrowski Bronisław – C.W. Kaw.
114. por. rez. Piskorski Henryk
115. kapr. rez. Podolski Wojciech
116. bomb. rez. Połom Leon
117. szer. rez. Połom Anastazy
118. st. szer. rez. Prajs Mieczysław
119. por. rez. Pregler Arnold – S. S. Art.
- 120. *pani Pruska Jadwiga – Grudziądz ul. Sobieskiego 4***
121. szer. rez. Prusak Stanisław
122. kapr. rez. Rajtkowski Maksymiljan
123. plut. rez. Renkiewicz Józef
124. kapr. rez. Roszczyński Bernard
125. szer. rez. Rutkowski Bolesław
126. ułan rez. Ryszkowski Leon
127. szer. rez. Salwin Aleksander
128. wachm. rez. Skłodkowski Stanisław
129. kapr. rez. Snigocki Bonifacy
130. b. mjr rez. Sobolewski Edmund
131. bomb. rez. Strażewski Damazy
132. szer. rez. Strzyżewski Wincenty
133. plut. rez. Stange Franciszek
134. ppor. rez. Sawicki Stanisław
135. szer. rez. Szaraficki Władysław

136. szer. rez. Szatkowski Bronisław
137. szer. rez. Szczkowski Marjan
138. szer. rez. Szmeichel Ignacy
139. kapr. Szwarach Alojzy
140. szer. p. r. Szulc Dominik
141. szer. rez. Szymborski Jan
142. kan. rez. Szyrkowski Jan
143. sierż. rez. Tinz Antoni
144. szer. p. r. Tolcik Stanisław
145. st. szer. rez. Urbański Stefan
146. kan. rez. Weis Leon
147. szer. rez. Wesółowski Stanisław
148. kapr. rez. Wielogłowski Witold
149. st. ulan rez. Wilamowski Jan
150. szer. rez. Wiśniewski Jan
151. kapr. rez. Wiśniewski Ignacy
152. kapr. rez. Wiśniewski Stanisław
153. ogn. rez. Witkowiak Michał
154. szer. rez. Wnuk Franciszek
155. plut. rez. Wójcik Michał
156. szer. rez. Wysiński Antoni
157. szer. rez. Wysiński Władysław
158. kpt. rez. Wyszatycki Juljusz
159. kapral rez. Zakrzewski Jan
160. szereg. rez. Zaleskiewicz Leon
161. szereg. rez. Zieliński Franciszek
162. ppor. rez. Zieliński Czesław – 64 p.p.
163. szer. rez. Ziolkowski Jan

Z tekstu rozkazu pominąłem punkt ***I. Medale Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości***. Medal ten posiadał, można napisać mniejsza rangę, aniżeli medal za wojnę 1918-1921. Bardziej on służył zapewne utrwalaniu politycznej legendy Marszałka Józefa Piłsudskiego. Na tym medalu jest uwieczniony Józef Piłsudski.

Natomiast *Polska Swojemu Obrońcy* posiada wstążkę nawiązującą do Orderu Virtuti Militari.

Poniżej rozporządzenie o przyznawaniu tego medalu⁴.

⁴ <https://polona.pl/item/rozporzadzeniem-rady-ministrow-z-21-9-1928-r-zostal-ustanowiony-za-wojne-1918-1921-r,ODYxODQ3NDA/0/#info:metadata>

Rozporządzeniem Rady Ministrów z 21. 9. 1928 r.
został ustanowiony, za wojnę 1918 - 1921 r.

MEDAL PAMIĄTKOWY

„Polska Swemu Obrońcy“

Warunki uzyskania medalu są następujące:

Medal Pamiątkowy za wojnę 1918-1921 r. mają otrzymać, którzy w okresie od 1. lipca 1918 r. do 31 marca 1921 r.

a) jako żołnierze

- 1) jeżeli był bądź został bez względu na czas trwania służby
- 2) jeżeli służbom szeregów, sztygów w polu, lub z powodu choroby, rany lub choroby żołnierskiej powrócił bez względu na czas trwania ich służby
- 3) jeżeli przed wojną służył w zawodzie żołnierza w zawodzie wojskowym w polu, względnie jako ochotnik po wyznaczeniu przez Komisję Państwa w dniu 3. lipca 1918 r. jeżeli służył w zawodzie wojskowym w polu przysięgnym przez dwa miesiące
- 4) jeżeli przed wojną służył w zawodzie wojskowym

b) jako żołnierze cywili

- 1) jeżeli służył w zawodzie żołnierza w zawodzie wojskowym w polu, względnie jako ochotnik po wyznaczeniu przez Komisję Państwa w dniu 3. lipca 1918 r. jeżeli służył w zawodzie wojskowym w polu przysięgnym przez dwa miesiące
- 2) jeżeli służył w zawodzie żołnierza w zawodzie wojskowym w polu, względnie jako ochotnik po wyznaczeniu przez Komisję Państwa w dniu 3. lipca 1918 r. jeżeli służył w zawodzie wojskowym w polu przysięgnym przez dwa miesiące
- 3) jeżeli służył w zawodzie żołnierza w zawodzie wojskowym w polu, względnie jako ochotnik po wyznaczeniu przez Komisję Państwa w dniu 3. lipca 1918 r. jeżeli służył w zawodzie wojskowym w polu przysięgnym przez dwa miesiące
- 4) jeżeli służył w zawodzie żołnierza w zawodzie wojskowym w polu, względnie jako ochotnik po wyznaczeniu przez Komisję Państwa w dniu 3. lipca 1918 r. jeżeli służył w zawodzie wojskowym w polu przysięgnym przez dwa miesiące

c) jako ochotnicy w zawodzie wojskowym w polu

Celem udostępnienia uzyskania tej miłej pamiątki za udział w walkach o Niepodległość Ojczyzny podpisany komitet przyjmuje zgłoszenia uprawnionych w Magistracie—Referat Woj-skowy, codziennie w godzinach urzędowych, na wniosek właściwi wójtowie, sołtysi i nauczyciele, najpóźniej do 1. marca b. r.

Przy zgłoszeniu należy przedłożyć dokumenty wskazujące, wzgl. powołać się na opinię dwóch wiarygodnych osób.

Cena medali wynosi 4 zł.

(—) Barczewski
Przedsiębiorca

(—) E. Grański
przedsiębiorca, ul. Chł. 10, w Świdwie

(—) Słaby
Sędziwa, w Świdwie

(—) Dr. Stefan Zaleski,
1—) Paryż, Alamy,
2—) Dr. Wacławski.

(—) Wł. Jędrzejko,
1—) Młotów, Tarnobrzeg,
2—) Wł. Jędrzejko, Tarnobrzeg.

(—) Słaby,
1—) Słaby,
2—) Słaby.

Warszawa, 1928 r. 1. 9. 1928 r.

1. Rozporządzenie o warunkach przyznania Medalu Pamiątkowego Polska Swemu Obrońcy.

Zapewne w różnych miejscowościach odmiennie wręczano ten medal. W podanym ogłoszeniu np. komercyjnie podano cenę medalu 4 złote.

W przypadku Grudziądza dyplom nadania przypominał patent oficerski o formacie A 2, z podpisami dostojników Miasta.

2. Druk grudziądzkiej nadania Medalu Polska Swemu Obroncy. Tu dla Leona Połoma, pozycja 116 w niniejszym Biuletynie KMDG. Ze zbiorów rodzinnych.

3. Bombardier Leon Połom z 13 Pułku Artylerii Lekkiej, pułku sformowanego we Francji w 1918 r. Fot. ze zbiorów rodzinnych.

Zaświadczenie o prawie noszenia Medalu Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości nie posiadało ozdobnej szaty graficznej. W tym przypadku urzędowy formularz na karcie papieru o formacie A 5.

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE
KOMENDANT WOJEWÓDZKI
POLICJI PAŃSTWOWEJ

Nr. dz. 1658/1

Toruń, dnia 28 marca 1929 r.

Do Pana

Leona Połoma

Harnego posterunkowego Policji Państwowej
w Województwie Pomorskiem

Na podstawie § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27. września 1928 roku (Monitor Polski Nr. 237 poz. 543) i zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30. stycznia 1929 roku za Nr. O P. 6314/12=R/29, przyznaję Panu prawo do Medalu Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości.

Komendant Wojewódzki P. P.

w. z. *Cyankiewicz*

(Cyankiewicz, podinspektor.)

4. Zaświadczenie o prawie do noszenia Medalu Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości dla Leona Połoma. Ze zbiorów rodzinnych.

5. St. przodownik PP Ludwik Kęsik z obydwoma medalami. Zdjęcie ze zbiorów rodziny L. Kęsika. Pod medalami widoczna odznaka Frontu Pomorskiego.

Zmarł w latach 70. XX w. Pochowany na cmentarzu parafialnym przy głównej bramie, w Alei Zasłużonych. L. Kęsik nie został wymieniony w tym rozkazie.

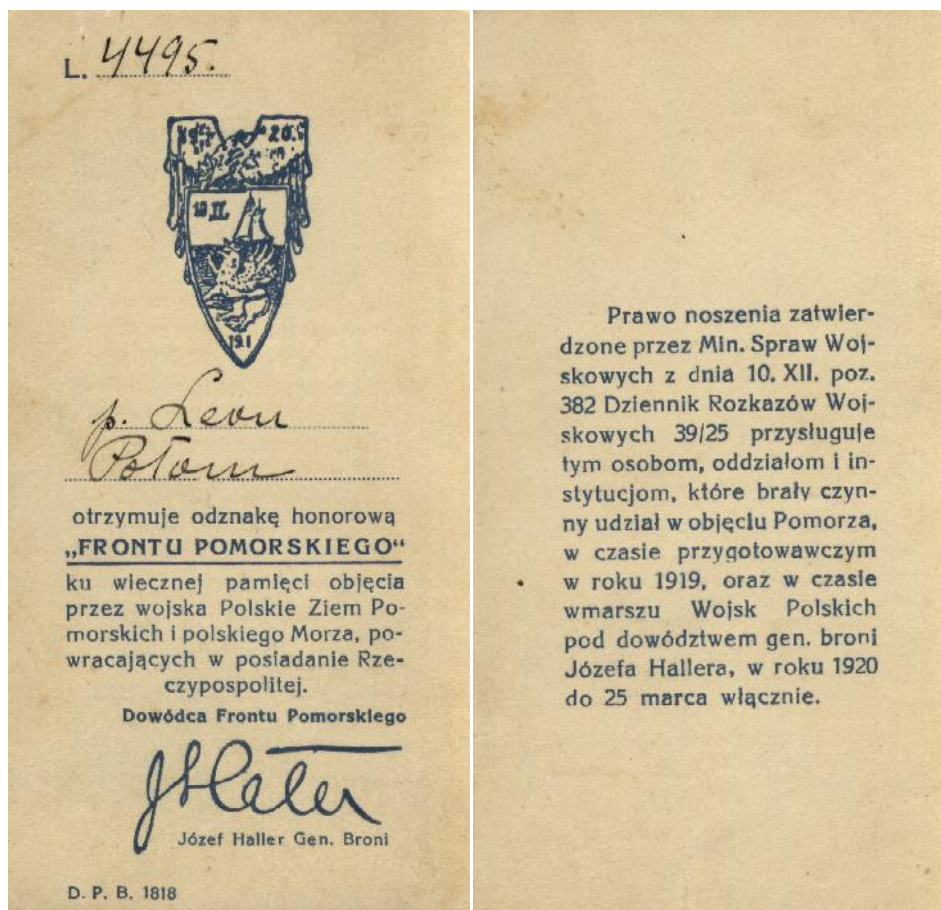

6. St. przod. PP Ludwik Kęsik na motocyklu z szablą.
Zdjęcie ze zbiorów rodziny L. Kęsika.

7. Szabla st. przod. Ludwika Kęsika z napisem Honor – Ojczyzna.
Ze zbiorów rodziny L. Kęsika.

W 1939 roku, wbrew rozporządzeniu władz okupacyjnych rodziny policjantów chowały przed okupantem, zakopując je np. w ogródkach. Szabla Leona Poloma miała napis: *Nie rzucim ziemi skąd nasz ród*. W bliżej nieznanych okolicznościach szabla zaginęła po wojnie.

8 - 9. Legitymacja Odznaki Pamiątkowej Frontu Pomorskiego. Zbiory rodzinne.

Okienko. Medal Polska Swemu Obroncy. Kadr z dyplomu.

Nawiązując jeszcze do listy uprawnionych do noszenia medalu trzeba odnotować, że na liście 163 osób jest tylko jedna kobieta **Jadwiga Pruska**. Ten spis po-

kazuje, jak niejako na żywo nie doceniono wtedy jeszcze należycie wkładu kobiet w ostateczne zwycięstwo nad bolszewikami.

Zapewne dzięki temu rozkazowi utrwali się pamięć o tych w zasadzie anonimowych Bohaterach tamtej wojny. Proszę zauważyć, że tu nie ma w zasadzie wysokich rangą oficerów, tylko jeden w stopniu podpułkownika. Większość to szeregowcy i podoficerowie.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.